

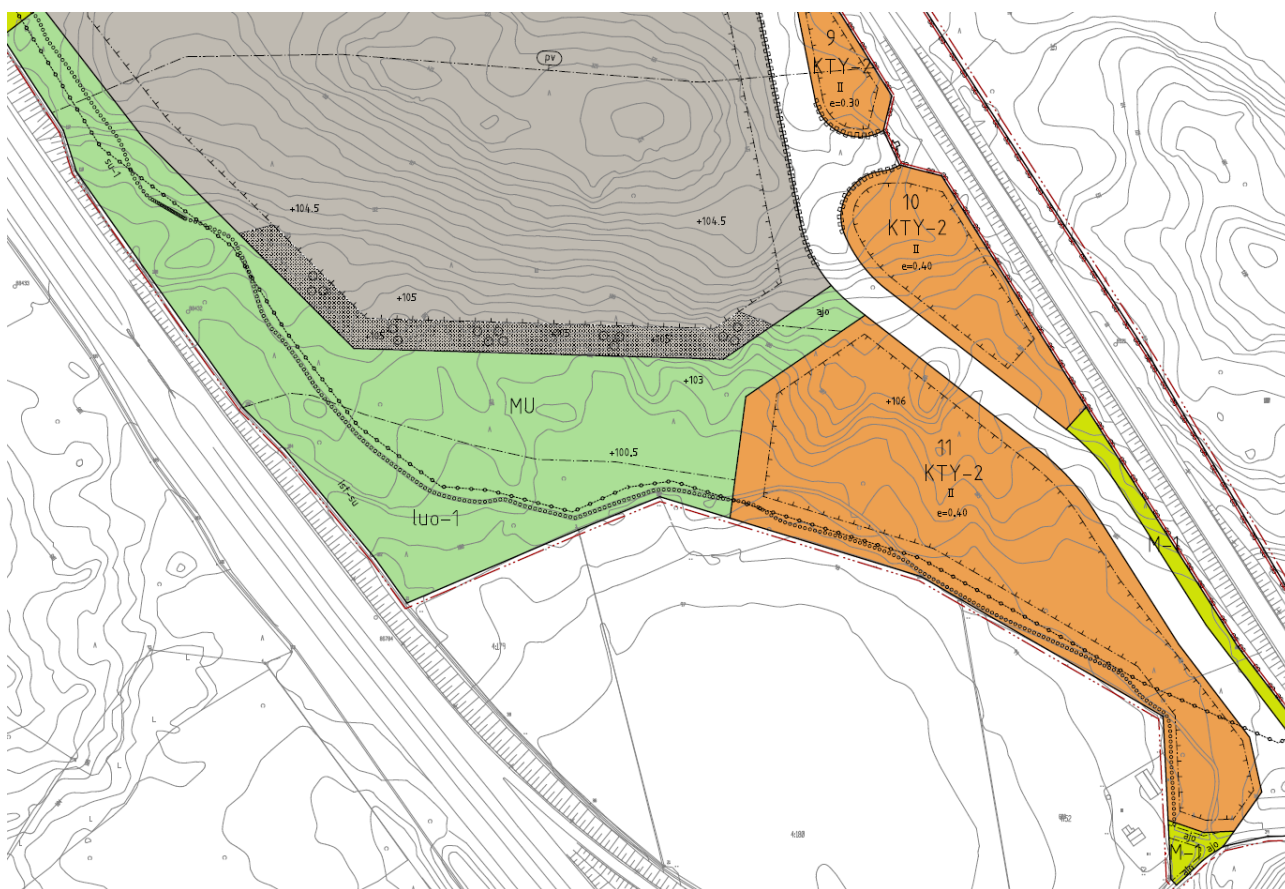
Janakkalan Kanssin asemakaavaan liittyvä täydentävä kasvillisuus selvitys 2023

Petri Parkko 20.11.2023

Taustoja

Janakkalan Kanssin alueella on käynnissä asemakaava, jonka suunnittelua varten tarvittiin lisätietoja alueen pohjoisosan noron (kartta 2) kasvillisuudesta sekä eteläosan MU-alueen ja korttelin 11 mahdollisista luontoarvoista. Noron luonnontilaisuutta käytiin arvioimassa jo vuonna 2022 (Parkko 2022), mutta maastokäynnin ajankohta oli tuolloin monien putkilokasvilajien määrittämisen kannalta liian myöhäinen. Seppo Lamppu tilasi vuoden 2023 täydentävät selvitykset 22.5.2023.

Kartta 1. Asemakaava-alueen eteläosan maastossa 2023 selvitetty MU-alue ja kortteli 11.

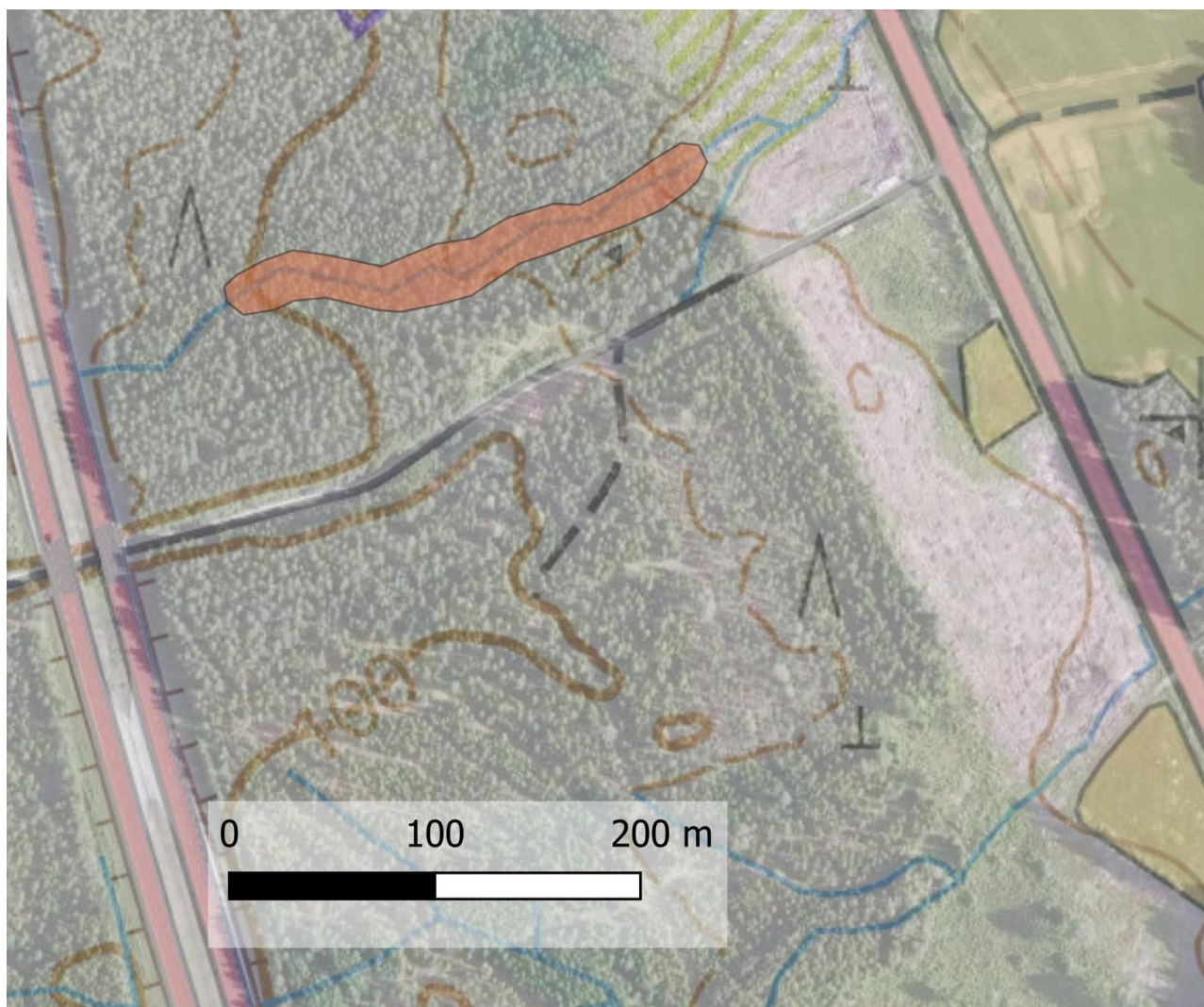
Menetelmät ja aineisto

Luontoselvityksen maastotyöt tehtiin 15.8.2023, jolloin putkilokasvilajisto oli enimmäkseen hyvin määritettävissä. Maastossa selvitettiin erityisesti pohjoisosan arvokkaana elinympäristönä rajatun noron kasvillisuutta sekä alueen eteläosan MU-alueen ja korttelin 11 luo-merkintätarpeita.

Asemakaava-alueen eteläosan ajouran reunoilla todettiin kasvavan kirjoverkkoperhosen (*Euphydryas maturna*) Dir IV toukkien tärkeintä ravintokasvia, kangasmaitikkaa (*Melampyrum pratense*), perhosen suosiassa puoliavoimessa metsäelinympäristössä. Kasveilta etsittiin lajin toukkaseitettä, jotka ovat parhaiten havaittavissa elo-syyskuussa. Selvityksen maastotyöt ja raportoinnin teki luontokartoittaja (EAT) Petri Parkko.

Kaavaa laativa Seppo Lamppu toimitti 2.3.2023 päivätyn Kanssin asemakaavaluonnoksen ja kaavamääräykset. Eliölajien uhanalaisuus raportissa perustuu vuoden 2019 (Hyvärinen ym. 2019) ja luontotyyppien uhanalaisuus 2018 arviointiin (Kontula & Raunio 2018). Eliölajien nimistö on Suomen lajitietokeskuksen (Laji.fi) mukaan. METSO-ohjelmaan sopivien metsien arvottamisessa käytettiin METSO-ohjelman luonnontieteellisiä valintaperusteita 2016–2025 (Syrjänen ym. 2016). Raportti sisältää Maanmittauslaitoksen Avoimien aineistojen tiedostopalvelun ortokuva- ja peruskartta-aineistoa, 11/2023 (CC 4.0 -lisenssi).

Raportissa käytetyt lyhenteet: Dir IV = EU:n luontodirektiivin IV-liitteen laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen ovat luonnonsuojelulla kiellettyjä; EN = erittäin uhanalainen; VU = vaarantunut; NT = silmälläpidettävä.

Kartta 2. Noron luonnontilaisen kaltaisen osan raja.

Noronvarren kasvillisuudesta

Valtatien alittavaa ojaa pitkin virtaa noroon vettä, mutta myös ravinteita, jotka kasaantuvat vedenjuoksu-uoman eri kohtiin eri tavoin. Ravinteisuudeltaan vaihtelevassa noronvarressa esiintyy pienialaisia korpikuvioita, jotka ovat leveimmillään rajatun alueen länsiosassa. Noronvarressa esiintyy valtapuustona metsä-

kuusta (*Picea abies*) kasvavaa metsäkortekorpea EN sekä tervaleppää (*Alnus glutinosa*) ja harmaaleppää (*A. incana*) kasvavaa saniaiskorpea EN. Ravinteisimmissa kohdissa esiintyy mm. kotkansiipeä (*Matteuccia struthiopteris*), sudenmarjaa (*Paris quadrifolia*), keltasaraa (*Carex flava*) ja tuppisaraa (*C. vaginata*). Noronvarresta löytyi vähän myös maassamme harvinaistunutta hentosaraa (*Carex disperma*) NT. Kohteella 2022–23 havaitut putkilokasvilajit ovat koottu taulukkoon 1.

Kuva 1. Mättäillä kasvavia tervaleppiä, soreahiirenporrasta, korpi-imarretta ja suo-orkkia noronvarresta. Janakkala 15.8.2023
© Petri Parkko

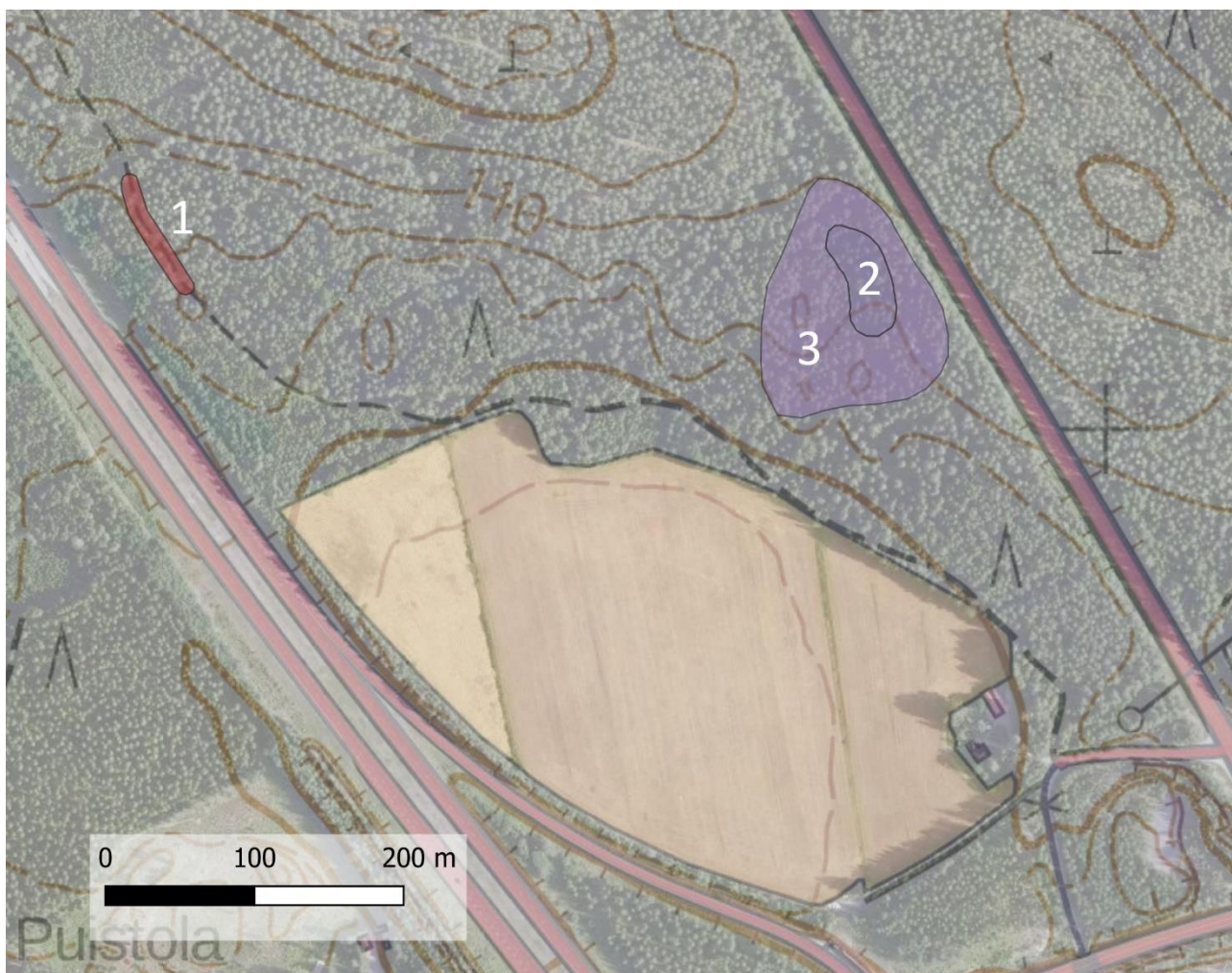
Taulukko 1. Noronvarresta 2022–23 löytyneet putkilokasvit.

Peltokorte	<i>Equisetum arvense</i>
Järvikorte	<i>E. fluviatile</i>
Metsäkorte	<i>E. sylvaticum</i>
Soreahiirenporras	<i>Athyrium filix-femina</i>
Metsäimarre	<i>Gymnocarpium dryopteris</i>
Metsäalvejuuri	<i>Dryopteris carthusiana</i>
Kotkansiipi	<i>Matteuccia struthiopteris</i>
Korpi-imarret	<i>Phegopteris connectilis</i>
Metsäkuusi	<i>Picea abies</i>
Metsämänty	<i>Pinus sylvestris</i>
Vuohenputki	<i>Aegopodium podagraria</i>
Karhunputki	<i>Angelica sylvestris</i>
Oravanmarja	<i>Maianthemum bifolium</i>
Suo-ohdake	<i>Cirsium palustre</i>
Vanamo	<i>Linnaea borealis</i>

Suo-orkki	<i>Viola palustris</i>	
Viitaorkki	<i>V. × ruprechtiana</i>	
Käenkaali	<i>Oxalis acetosella</i>	
Hentosara	<i>Carex disperma</i>	NT
Tuppisara	<i>C. vaginata</i>	
Keltasara	<i>Carex flava</i>	
Korpikaisla	<i>Scirpus sylvaticus</i>	
Jouhivihvilä	<i>Juncus filiformis</i>	
Korpikastikka	<i>Calamagrostis phragmitoides</i>	
Nurmilauha	<i>Deschampsia cespitosa</i>	
Ojasorsimo	<i>Glyceria fluitans</i>	
Palpakkolaji	<i>Sparganium</i>	
Valkovuokko	<i>Anemone nemorosa</i>	
Rentukka	<i>Caltha palustris</i>	
Rönsyleinikki	<i>Ranunculus repens</i>	

Nuokkotalvikki	<i>Orthilia secunda</i>
Mustikka	<i>Vaccinium myrtillus</i>
Puolukka	<i>V. vitis-idaea</i>
Metsätähti	<i>Lysimachia europaea</i>
Ranta-alpi	<i>L. vulgaris</i>
Tervaleppä	<i>Alnus glutinosa</i>
Harmaaleppä	<i>A. incana</i>
Koivu	<i>Betula sp.</i>
Rantamatar	<i>Galium palustre</i>
Luhtavuohennokka	<i>Scutellaria galericulata</i>
Sudenmarja	<i>Paris quadrifolia</i>

Korppaatsama	<i>Frangula alnus</i>	
Kurjenjalka	<i>Comarum palustre</i>	
Mesiangervo	<i>Filipendula ulmaria</i>	
Ojakellukka	<i>Geum rivale</i>	
Rätvänä	<i>Potentilla erecta</i>	
Lehtotuomi	<i>Prunus padus</i>	
Mesimarja	<i>Rubus arcticus</i>	
Vadelma	<i>R. idaeus</i>	
Lillukka	<i>R. saxatilis</i>	
Mustaherukka	<i>Ribes nigrum</i>	

Kartta 3. Asemakaava-alueen eteläosan luontokohteita: kirjoverkkoperhoselle sopiva lisääntymishabitatti 1 ja arvokkaat elinympäristöt 2 ja 3.

Eteläosan MU-alueen ja korttelin 11 luontoarvoista

Kirjoverkkoperhoselle (*Euphydryas maturna*) Dir IV sopiva habitaatti (kartta 3, kohde 1)

Metsän läpi johtavan ajouran reunassa kasvaa kirjoverkkoperhosen toukkien ravintokasveja, kangasmaitikkaa (*Melampyrum pratense*) ja metsämaitikkaa (*M. sylvaticum*), mutta alueelta ei löytynyt elokuussa 2023 perhosen toukkaseittejä.

Arvokkaat elinympäristöt

Ojittamaton korpikuvio (kartta 3, kohde 2)

Korpinotkanteessa esiintyy metsäkortekorpea EN (raportin kansikuva) ja hiirenporrasvaltaista saniaiskorpea EN. Kohteen metsäkuusivaltaista puustoa on harvennettu reunoilta, ja sen läpi johtaa ajoura. Korpikuvio on kuitenkin ojittamaton.

Varttunut havupuuvaltainen tuore kangas vu (kartta 3, kohde 3)

Korpea ympäröivä metsä on ravinteisuudeltaan mustikkatyyppin kangasta. Sen metsäkuusivaltainen puusto on melko tasaikäistä, mutta lahoppuuta on enemmän kuin ympäröivissä metsissä. Kohde saattaa täyttää METSO-metsiensuojeluohjelman II-luokan valintakriteerit.

Päätelmät ja suositukset

Noron luontoarvot

Noron varsilta ei löytynyt uhanalaisia tai IV-liitteessä mainittuja putkilokasvilajeja, mutta uoma on luonnon-tilaisen kaltaisilta osiltaan arvokas ja saattaa täyttää vesilain vaatimukset. Vedenjuoksu-uoman reunoilla on pienialaisia korpikuvioita, jotka ovat uhanalaisina luontotyyppinä aina säästämisen arvoisia.

Asemakaavaluonnoksessa noro on merkitty luo- ja hulevesimerkinnöillä, jotka ovat ristiriitaisia. Kaavamääräyksissä luo-merkintä tarkoittaa rajatun kohteen luonnontilan säilymistä, mutta hulevesi-merkintä tarkoittaa ohjeellista alueen osaa, jolle voidaan sijoittaa hulevesien viivytysrakenteita, ojia, kanavia ja altaita sekä lisäksi kunnallisteknisiä johtoja ja laitteita.

Kaava-alueen eteläosa

Kirjoverkkoperhoselle (*Euphydryas maturna*) Dir IV sopiva habitaatti (kartta 3, kohde 1) sijaitsee MU-alueen läpi johtavalla ajouralla. Kohteelta ei löytynyt elokuussa 2023 lajin toukkaseittejä, jotka ovat parhaiten löydettävissä elo-syyskuussa.

Kaava-alueen eteläosassa esiintyy edelleen varttuneita sekametsiä, mutta ne ovat puustoltaan enimmäkseen tasaikäisiä, ja lahoppuuta on vähän. Alueelta rajattiin arvokkaina elinympäristöinä kortteli 11 korttelille 10 ulottuva havupuuvaltaisen varttuneen tuoreen kankaan vu metsäkuvio (kartta 3, kohde 3), joka saattaa täyttää METSO-metsiensuojeluohjelman II-luokan valintaperusteet, sekä luonnontilaisen kaltainen korpikuvio (kartta 3, kohde 2). Vesitaloudeltaan luonnontilaiset korvet kuuluvat METSO-ohjelman I-luokkaan. Kohteet jätetään, mikäli mahdollista, hakkuiden, rakentamisen ja ojitusten ulkopuolelle.

Lähteet

Hyvärinen, E., Juslen, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.) 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö. Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.

Parkko, P. 2022: Janakkalan Kanssin norotarkistus. Luontosevelitysraportti – Seppo Lamppu.

Syrjänen, K., Hakalisto, S., Mikkola, J., Musta, I., Nissinen, M., Savolainen, R., Seppälä, J., Seppälä, M., Siitonen, J. & Valkeapää, A. 2016: Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäympäristöjen tunnistaminen. METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet. Ympäristöministeriön raportteja 17/2016. Helsinki.